

6 - 8 października 2020

konferencja on-line

Instytut Badań Edukacyjnych

Nowe trendy w doradztwie zawodowym – wyzwania, etapy, metody

Jan Ireneusz Palacz

**Doradztwo zawodowe w szkołach
kształcących w zawodach a szanse płynące z ZSK**

Wprowadzenie doradztwa zawodowego w szkołach

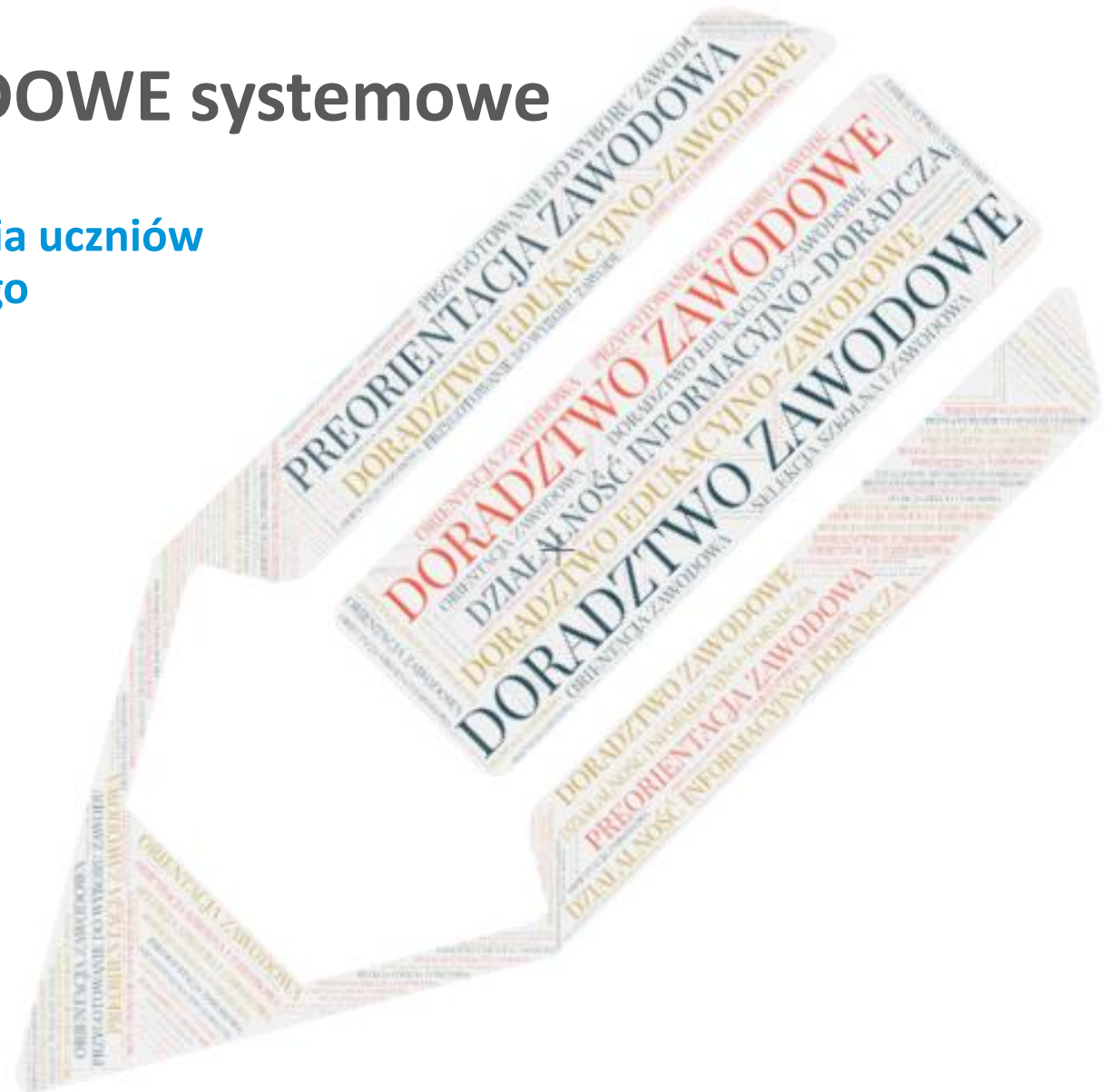
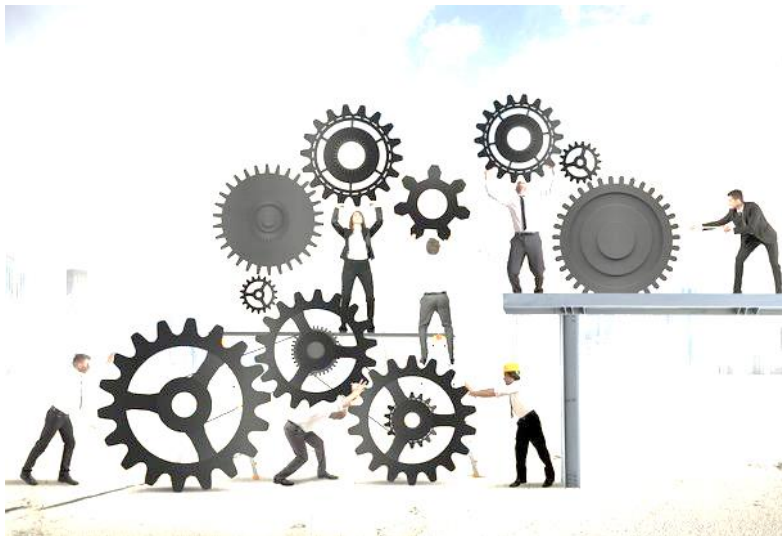
- ✓ Opracowanie ramowych programów doradztwa w projekcie „**Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych**”
- ✓ **Ustawowe regulacje prawne** – gwarancje zadań doradztwa zawodowego
- ✓ **Ramowe plany nauczania**
- ✓ Tematyka w **podstawie programowej** na każdym etapie edukacji
- ✓ **Warunki, sposób realizacji i organizacji** – **charakter systemowy**
- ✓ Wymagania kwalifikacyjne nauczycieli
- ✓ Partnerstwa regionalne na rzecz **wdrażania ZSK i uczenia się przez całe życie**
- ✓ **Synergia działań** szkół z programami MEN, ORE, IBE oraz PO KL/**POWER**, WRRP, WUP, PUP, OHP, CKZiU itp.
- ✓ Implementacja **ERK, ECVET**
(Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym)

PODSTAWY PRAWNE WPROWADZENIA DORADZTWA ZAWODOWEGO w szkołach kształcących zawodowo i ogólnokształcących

- USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378)
 - Art. 109. [Formy działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły]
 - Art. 26a. [Działania w zakresie doradztwa zawodowego w przedszkolach i szkołach]
- art. 26a ust. 3 u.p.o.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z 12.02.2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U.2019.325)
 - treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, sposób realizacji doradztwa zawodowego, a także zadania doradcy zawodowego
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z 3.08.2018 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz.U. 2020.1552)
- Na podstawie art. 42 ust. 7b ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215)

DORADZTWO ZAWODOWE systemowe

Zadania szkół w zakresie wspierania uczniów
w obszarze doradztwa zawodowego

DROGI DO KWALIFIKACJI – ZSK i UPO

➤ **Art. 2.** ust. 8 ustawy o ZSK:

✓ **Zestaw efektów uczenia się** w zakresie **wiedzy, umiejętności** oraz **kompetencji społecznych**, nabytych w:

- *edukacji formalnej,*
- *edukacji pozaformalnej*
- *poprzez **uczenie się nieformalne,***

zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których **osiągnięcie** zostało sprawdzone w **walidacji** oraz formalnie **potwierdzone** przez **uprawniony podmiot certyfikujący**.

➤ **art. 4** ust. 34) ustawy Prawo oświatowe

✓ **kwalifikacja w zawodzie** –wyodrębniony w zawodzie **zestaw oczekiwanych efektów kształcenia**, których osiągnięcie potwierdza **certyfikat kwalifikacji zawodowej** wydany przez OKE, po zdaniu **egzaminu zawodowego** w zakresie jednej kwalifikacji;

Ścieżki zdobywania kompetencji

EDUKACJA FORMALNA

kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne **szkoły** oraz inne **podmioty systemu oświaty, uczelnie** oraz inne **podmioty systemu szkolnictwa wyższego**, w ramach programów, które prowadzą do uzyskania **kwalifikacji pełnych**, kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych albo **kwalifikacji w zawodzie**

EDUKACJA POZAFORMALNA

kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które **nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych** lub **kwalifikacji uzyskiwanych w edukacji formalnej**

UCZENIE SIĘ NIEFORMALNE

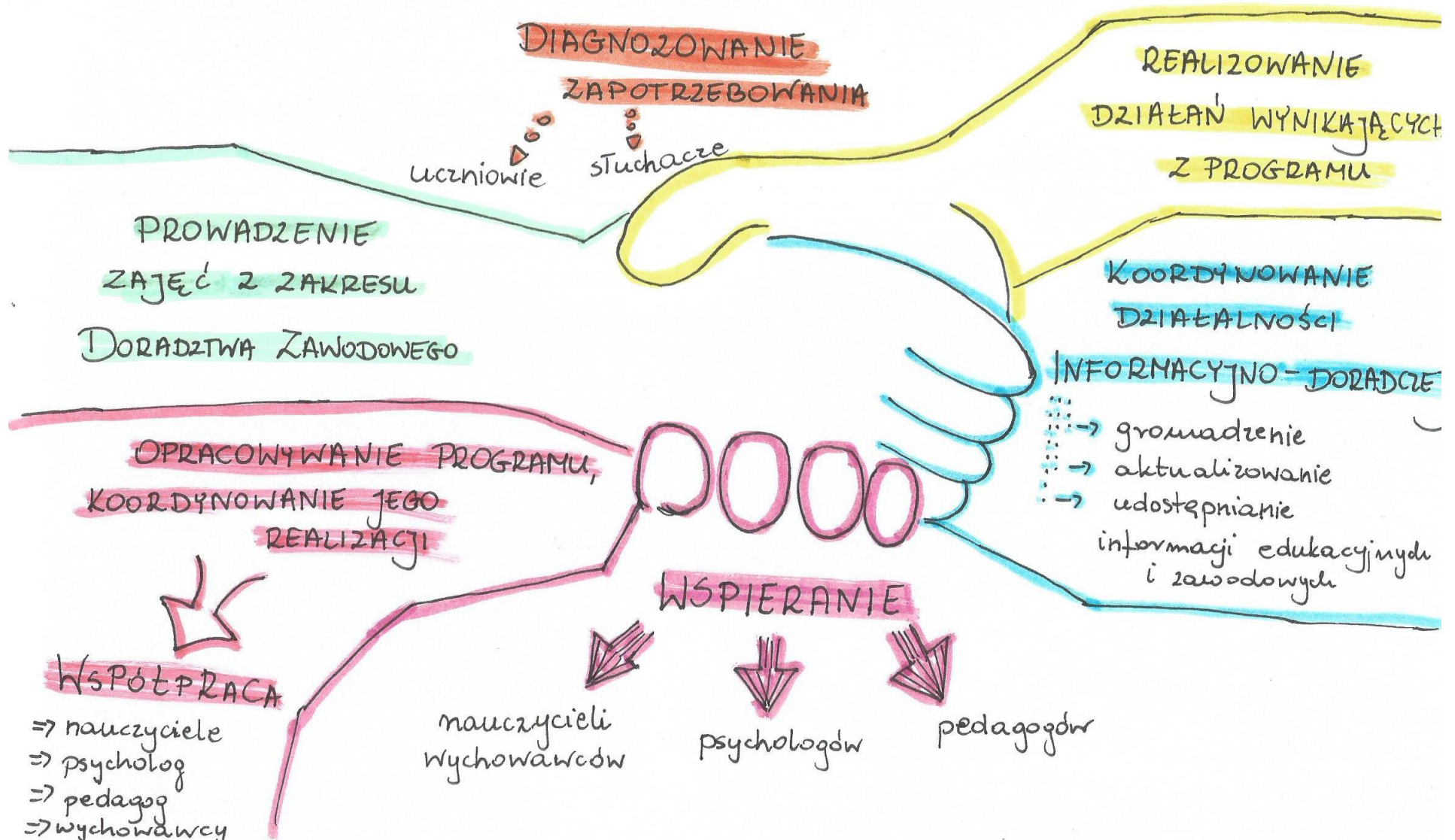
uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność **poza edukacją formalną** i edukacją **pozaformalną**

DZIAŁANIA W ZAKRESIE DORADZTWA ZAWODOWEGO w przedszkolach i szkołach

- ✓ 1. Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i inne formy wychowania przedszkolnego oraz **szkoły**, z wyjątkiem szkół artystycznych, **prowadzą zaplanowane i systematyczne działania w zakresie doradztwa zawodowego**, w celu **wspierania dzieci i uczniów w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych oraz podejmowania świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych, w tym przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu**, polegające w szczególności na prowadzeniu:
 - ✓ **preorientacji zawodowej**, która ma na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień;
 - ✓ I-VI sp **orientacji zawodowej**, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień;
- ✓ 3) w klasach i szkołach, o których mowa w art. 109 ust. 6, zajęć z zakresu **doradztwa zawodowego**.

(Art. 26a Prawo oświatowe)

ZADANIA DORADCY ZAWODOWEGO

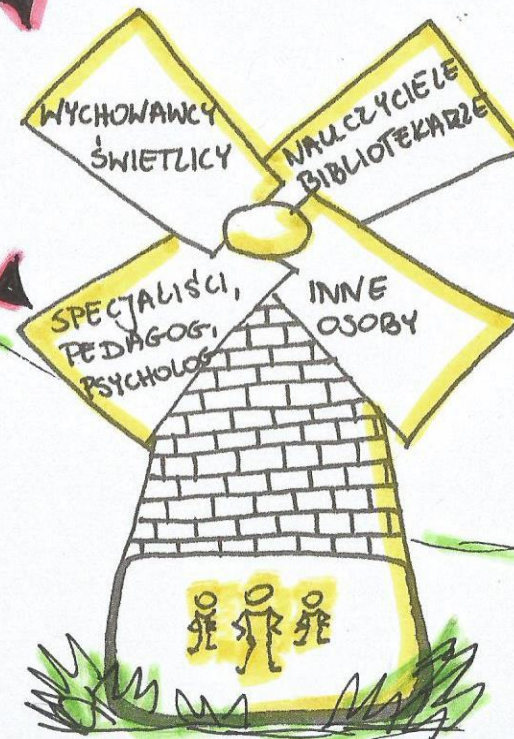
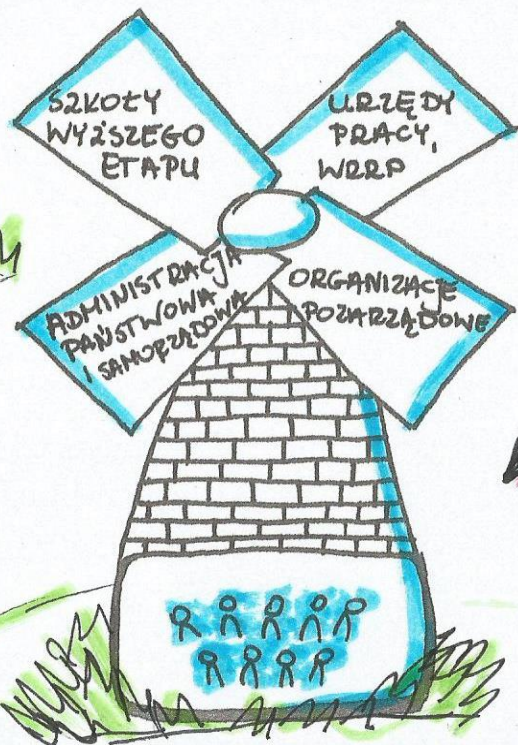
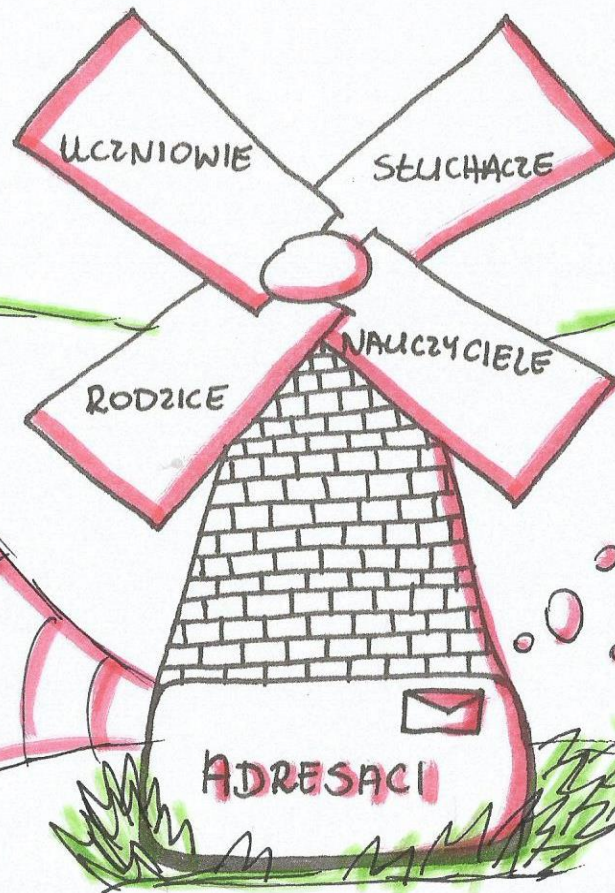
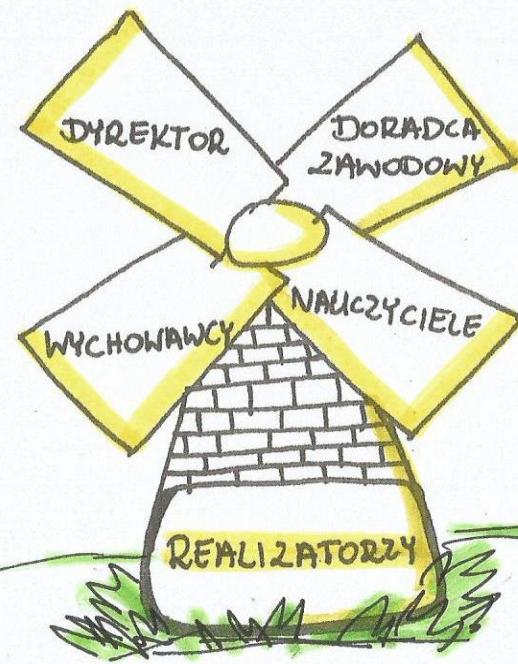
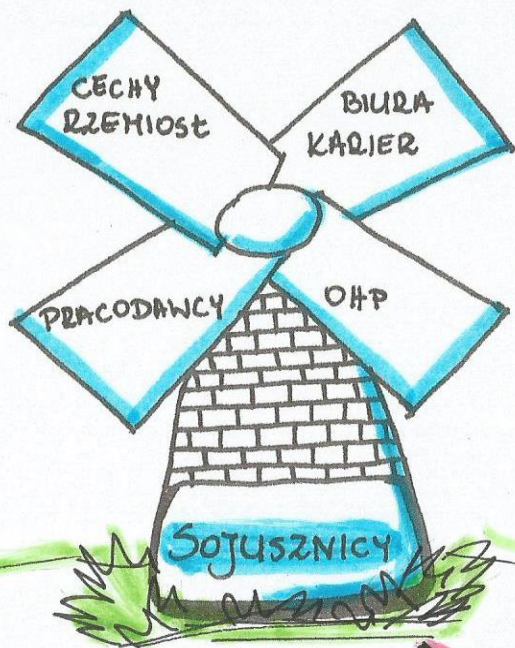
PROGRAM REALIZACJI DORADZTWA ZAWODOWEGO W SZKOLE

➤ Na każdy rok szkolny w szkole opracowuje się

program realizacji doradztwa zawodowego, uwzględniający **wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego**

Program określa:

- 1) **działania związane z realizacją doradztwa zawodowego**, w tym:
 - ✓ **tematykę działań**
 - ✓ **oddziały** (których dotyczą działania)
 - ✓ **metody i formy realizacji działań** (udział rodziców w tych działaniach, z wyjątkiem branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych i szkół dla dorosłych)
 - ✓ **terminy realizacji działań**
 - ✓ **osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań**
- 2) **podmioty, z którymi szkoła współpracuje przy realizacji działań**

**SZKOLNY SYSTEM
DORADZTWA ZAWODOWEGO**

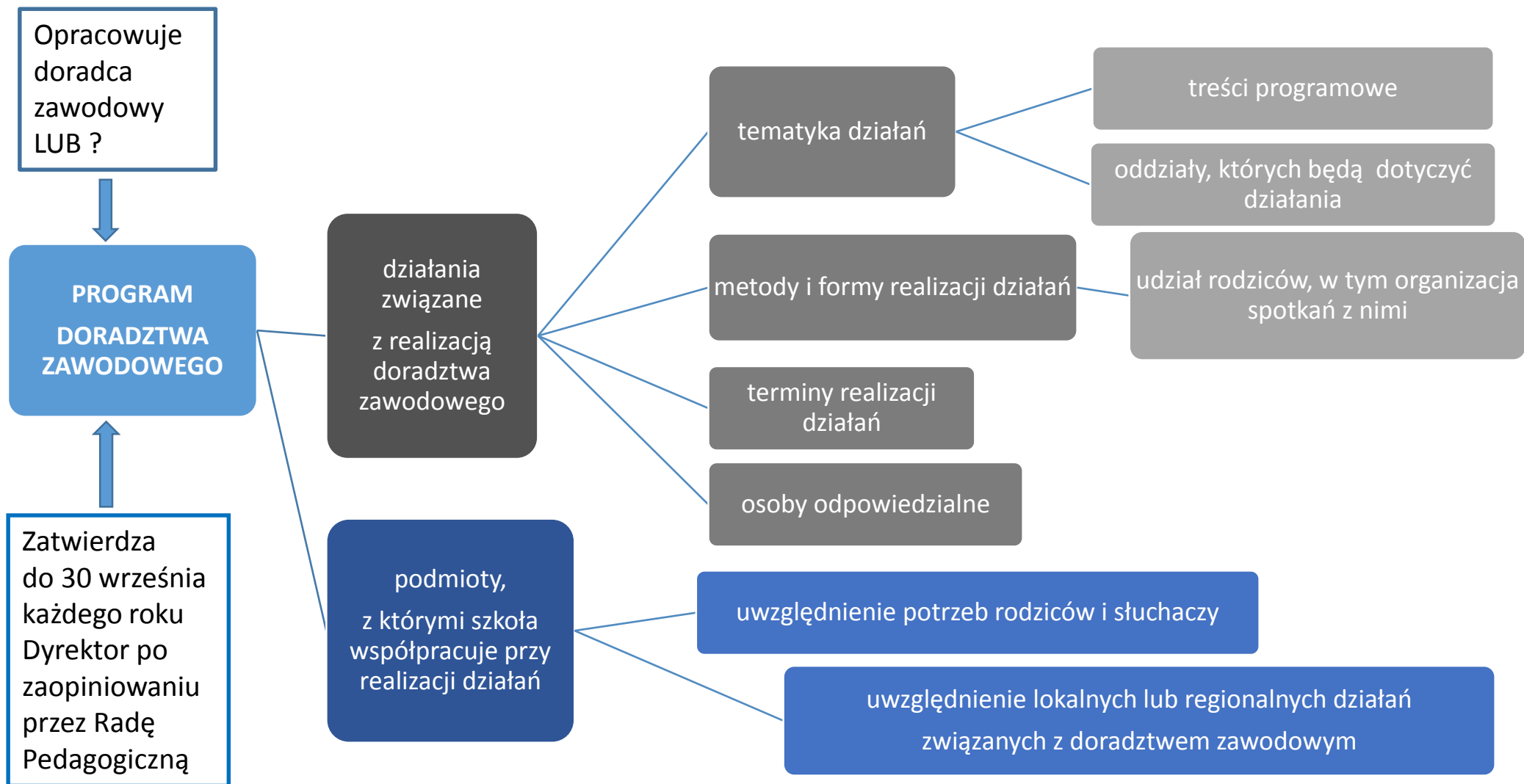
TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Załączniki do rozporządzenia w sprawie doradztwa zawodowego

(Dz.U.2019.325)

- ✓ 1) dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego - nr 1
- ✓ 2) klas I-VI szkół podstawowych - określa załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- ✓ 3) klas VII i VIII **szkół podstawowych** - określa załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- ✓ 4) **branżowych szkół I stopnia** - określa załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- ✓ 5) liceów ogólnokształcących - określa załącznik nr 5 do rozporządzenia;
- ✓ 6) **techników** - określa załącznik nr 6 do rozporządzenia;
- ✓ 7) **branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych i szkół dla dorosłych** - określa załącznik nr 7 do rozporządzenia.

Struktura szkolnego programu doradztwa zawodowego

Źródło: Materiały szkoleniowe dla trenerów doradztwa zawodowego (ORE)

TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA

- ✓ Program opracowuje **doradca zawodowy** albo inny nauczyciel lub nauczyciele odpowiedzialni za realizację doradztwa zawodowego w szkole, wyznaczeni przez dyrektora szkoły.
- ✓ Dyrektor szkoły zatwierdza program, w terminie **do dnia 30 września każdego roku szkolnego**, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.

TREŚCI PROGRAMOWE

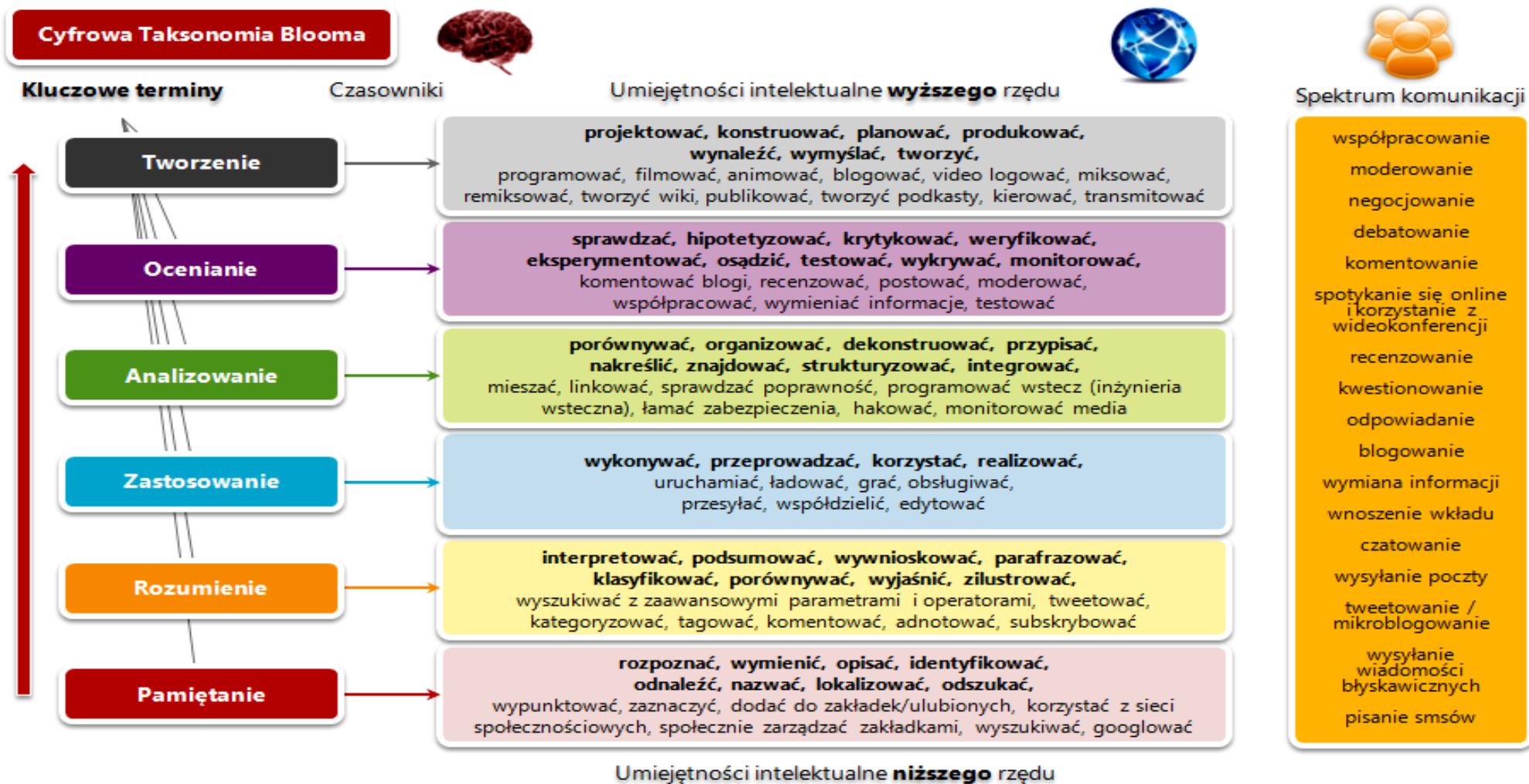
Poznawanie własnych zasobów

Świat zawodów i rynek pracy

Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

TWORZENIE PROGRAMU

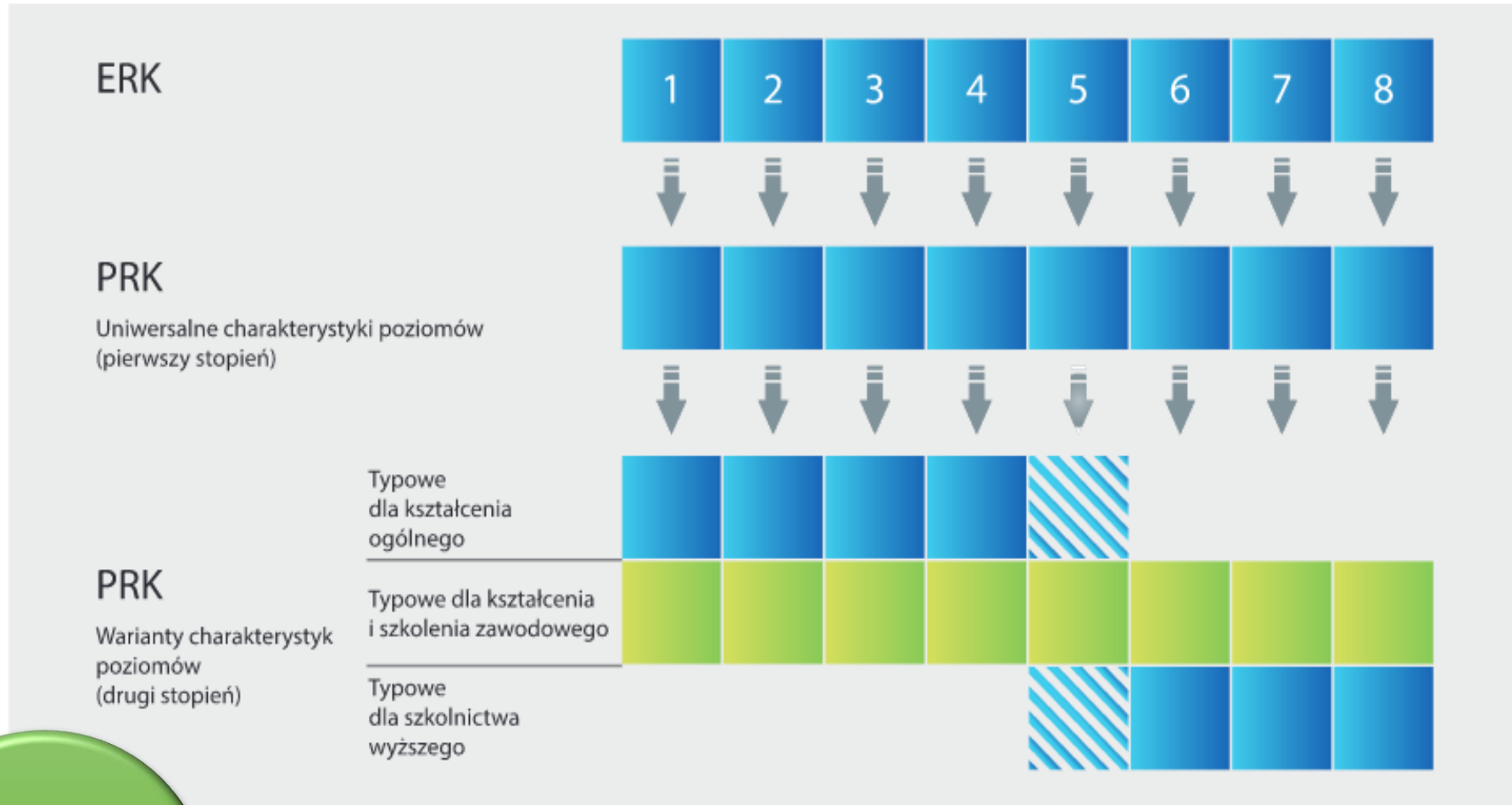
Model Andrew Churchesa: edorigami.wikispaces.com
 Tłumaczenie i tuning wizualny: Tomasz Jankowski / jankowskit.pl
 Licencja: CC BY-SA 2.5

Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- ✓ 1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy ("portfolio");
- ✓ 2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- ✓ 3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- ✓ 3.2 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- ✓ 3.3 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- ✓ 4.2 sporządza indywidualny plan działania - przewidując skutki własnych decyzji

POLSKA RAMA KWALIFIKACJI – START

zestaw deskryptorów odnoszących się do wymagań w zakresie: **wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych**

Charakterystyki II stopnia PRK

typowe dla kwalifikacji o charakterze zawodowym poziomy 1–8

Zapisy – wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne – należy odnosić do określonej działalności zawodowej

Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu	Poziom 4	
		ZNA I ROZUMIE:	
Teorie i zasady	Metody i rozwiązania	P4Z_WT	ogólne podstawy teoretyczne metod i rozwiązań stosowanych przy wykonywaniu zadań zawodowych
	Działalność gospodarcza		podstawowe zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości
	Etyka		podstawowe zasady etyczne obowiązujące przy wykonywaniu zadań zawodowych
Zjawiska i procesy	Właściwości, uwarunkowania	P4Z_WZ	podstawowe uwarunkowania zjawisk i procesów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych
Organizacja pracy	Metody i technologie	P4Z_WO	typowe i inne często stosowane metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych
	Rozwiązania organizacyjne		rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych
	Bezpieczeństwo i higiena pracy		obowiązujące przepisy bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych
Narzędzia i materiały	Działanie	P4Z_WN	zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych
	Cechy		cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów

WIEDZA (W)

KWALIFIKACJE CZY KOMPETENCJE ZAWODOWE

Posiadamy **wiele** różnych **kompetencji**, jednak zazwyczaj nie wszystkie możemy **formalnie potwierdzić!**

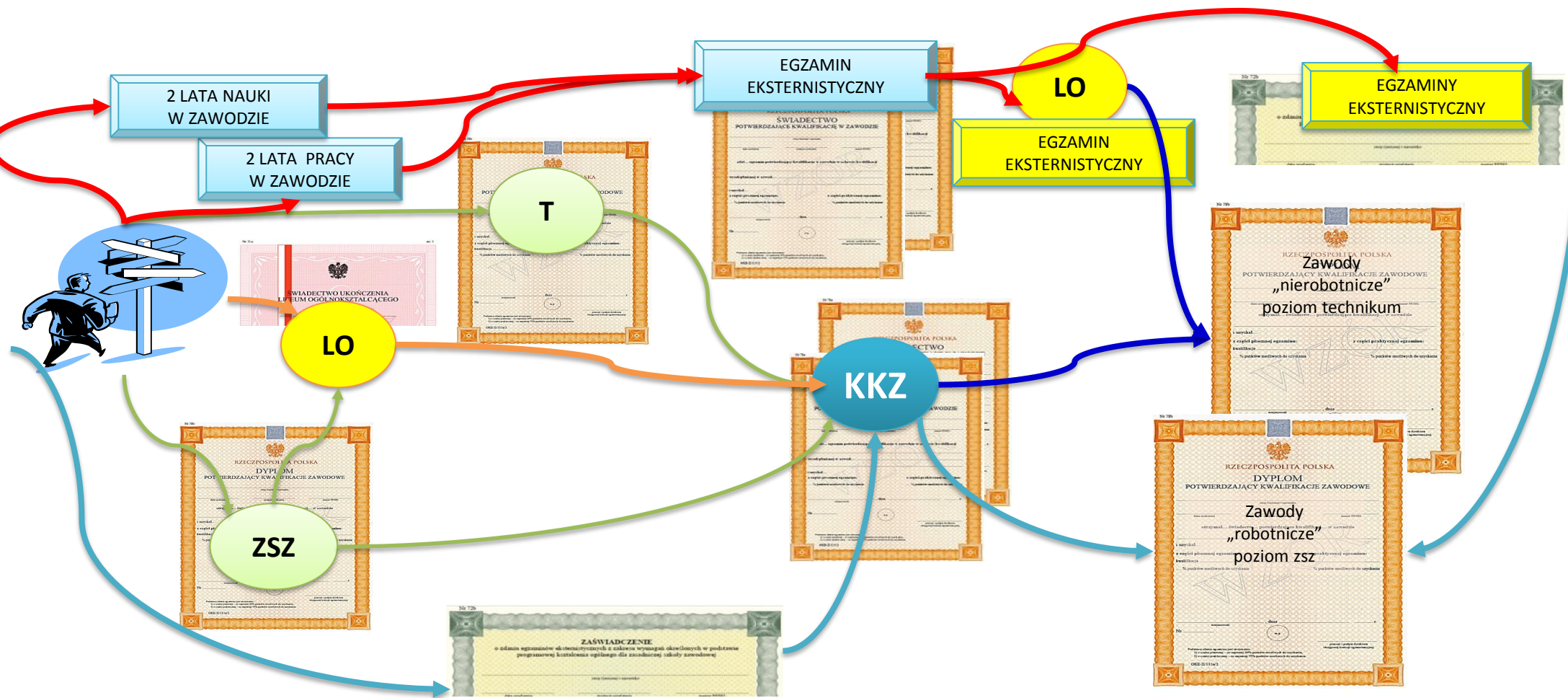

Kompetencja to konglomerat:

- 1) opanowanej wiedzy z danego zakresu (**wiem co**),
 - 2) umiejętności (wiedza proceduralna – **wiem jak i potrafię**),
 - 3) postaw (chcę i **jestem gotów** wykorzystać swą wiedzę),
- oraz 4) cech osobowości

Kwalifikacja to zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy i umiejętności, których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez upoważnioną do tego instytucję.

MAPA DROGOWA – DROGA DO KWALIFIKACJI

Źródło: Materiały NZ (B.Kruszakin, ORE)

JAK POTWIERDZIĆ KWALIFIKACJĘ I ZDOBYĆ CERTYFIKAT?

- ❑ Docelowo wszystkie kwalifikacje mają być włączone do ZSK, ale największą rewolucję system wprowadza na rynku **kwalifikacji rynkowych**.
- ❑ Jednym z najważniejszych elementów **Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji** jest możliwość formalnego potwierdzenia posiadanych kompetencji w procesie, który w terminologii ZSK nazywany jest **walidacją**.

KLUCZOWE POJĘCIA DLA ROZUMIENIA KWALIFIKACJI

WALIDACJA

sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się tej osoby, **osiągnęła** wyodrębnioną **część** lub **całość efektów uczenia się wymaganych** dla tej kwalifikacji - posiada wymaganą **wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne**

CERTYFIKACJA

proces, w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, **otrzymuje** od uprawnionego podmiotu certyfikującego **dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji**

Warsztat DZ - Wybierz Zawód, kwalifikację – KKZ, JEK(ZEK) – KUZ, czy DUZ?

- **Kwalifikacje szkolne i akademickie**
- **K1, K2, KKZ, KUZ, KR z ZSK**
- **Dodatkowe umiejętności zawodowe**

załącznik nr 33 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, ze zm.)

- **Kwalifikacje pełne i częściowe**
- **Kwalifikacje rynkowe i rzemieślnicze**
- **Kwalifikacje uregulowane**

Uczniowie i absolwenci mogą na podstawie przepisów znowelizowanej ustawy – Prawo oświatowe nieodpłatnie przystąpić do walidacji i certyfikowania kwalifikacji rynkowej. Uprawnienie do walidacji i certyfikowania przysługuje uczniom lub absolwentom objętym umową zawartą pomiędzy dyrektorem szkoły a instytucją certyfikującą.

art. 122a [1] ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.)

Do czego zmierzamy? Jakie cele chcemy zrealizować?

Warsztat DZ - METODY BADAWCZE DORADCY ZAWODOWEGO

Metody jakościowe DZ

- Wywiad ekspercki
- Obserwacja
- Studium przypadku
- Desk research (analiza danych zastanych)
- IDI – Individual In-Depth Interviews (indywidualny wywiad pogłębiony)
- FGI – Focus Group Interview (zogniskowany wywiad grupowy)

Metody ilościowe DZ

- Kwestionariusze (analiza statystyczna)

Ewaluacja programu profilaktyczno-dydaktycznego - metody i narzędzia

- obserwacja
- Wywiad
- Metody kwestionariuszowe
- Grupy fokusowe
- Analiza przypadku
- Analiza dokumentacji

Diagnoza zasobów indywidualnych

ZRK – NARZĘDZIOWNIA DORADCY ZAWODOWEGO

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji

[Strona główna ZRK](#)

[Wyszukaj kwalifikację](#)

[Wyszukaj podmiot](#)

[Warto wiedzieć](#)

[Przejdź na stronę ZSK](#)

[Seminaria i warsztaty](#)

[Zaloguj się](#)

Przeglądanie/wyszukiwanie kwalifikacji

Przeglądanie/wyszukiwanie instytucji systemu kwalifikacji

ZRK w liczbach

10280

Kwalifikacje

30

Dziedziny

1839

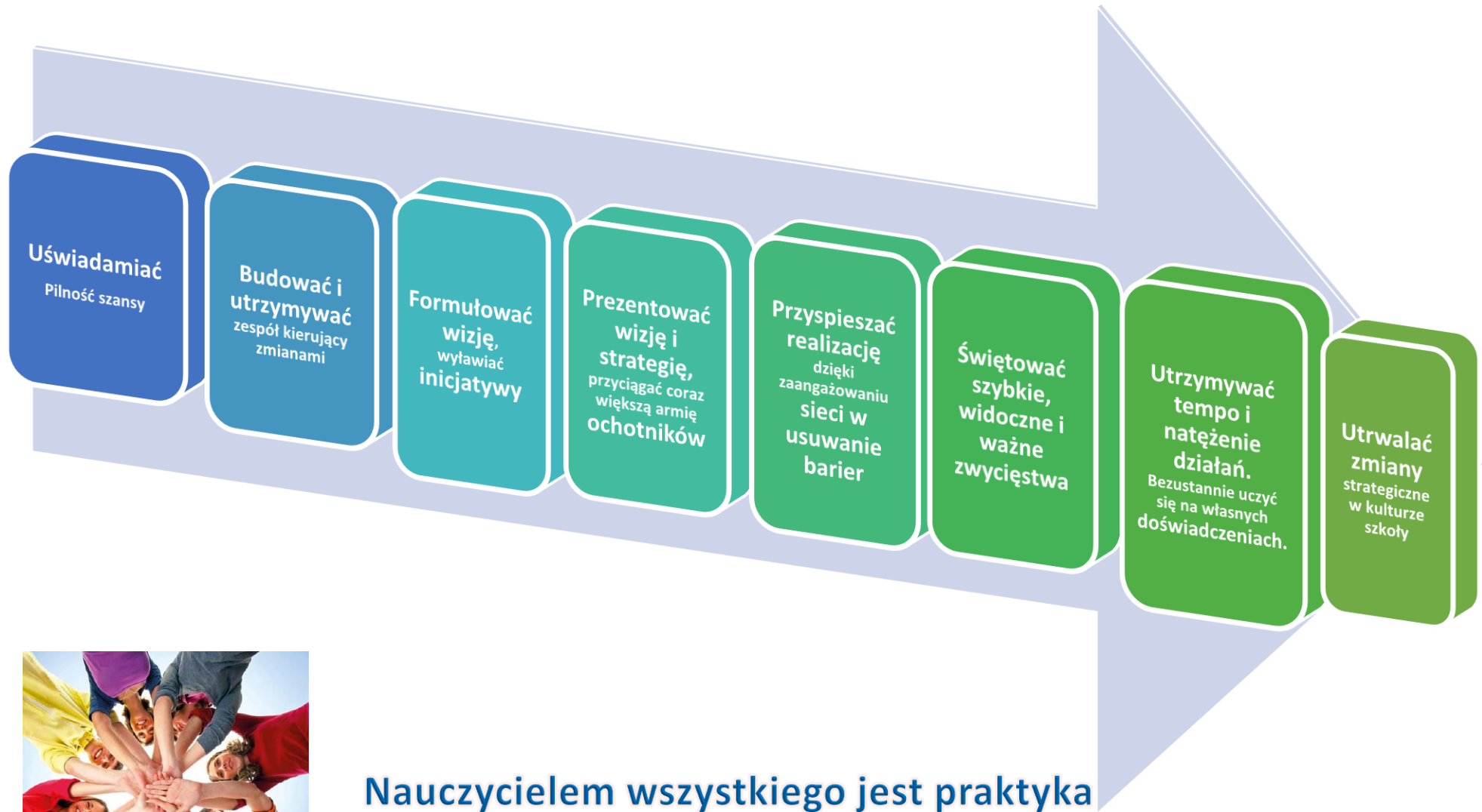
Podmioty

835

Użytkownicy
zarejestrowani

PROJEKTOWNIE ZMIANY

Nauczycielem wszystkiego jest praktyka

Dziękuję za uwagę!

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*„Wsparcie rozwoju ZSK w szczególności na poziomie
regionalnym poprzez wdrażanie rozwiązań i inicjatyw
skierowanych do użytkowników końcowych
systemu – ZSK 4”*

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel.: (22) 241 71 00, e-mail: zsk@ibe.edu.pl